

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 500, za četrti leta Din 1500, za pol leta Din 3000; za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelk, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Skupščina Delavske zbornice.

Vsaka skupščina OZ naj bi bila nekako zrcalo o rasti ali o padanju delavske zavesti. Delavske zavesti, pravimo. Delavstvo je najmlajši igralec na svetovnem pozorišču današnje družbe. Današnji rezultati te družbe pa niso nastali čez noč, ampak so se v borbi razvijali, rasti, se širili. To je zgodovina in ta tudi uči. Iz zgodovine se mora, ali bi se kaj moralo delavstvo naučiti, da je zavlada kapitalizem svet z enotnim nastopom. Med druge razne stano-ve je vrgel jabolko razdora, on sam je pa zase v tistem momentu pridejal idejo skupnosti. Na podlagi te ideje je kapitalizem zmagoval in še danes vlada. Delavstvo bo rešila tudi edino skupnost. Enoten pogled in enoten nastop v boju in brambi za svoje pravice. So močnejše načelne razlike in kadar gre za te, si bomo stavili nasproti glavo in prsa. Če gre pa za stanovske skupne koristi, takrat pa glavo in prsa ne proti, ampak v eno vrsto! Ta misel bi morala vedno bolj objemati mišljenje delavstva. To mišljenje bi se moralo tudi zrcaliti iz glave delavstva — iz Delavske zbornice.

Če premostimo zadnjo skupščino iz tega vidika, moramo priznati, da napredujemo. Pri tej priliki pa ne smemo izpustiti enega poudarka, da ni nemala zasluga pri tem delo krščansko-socialističnega delavstva. Mogoče bi kdo želel kakšnih ostrejših akcij in gest od nas. Mogoče bi bilo iz vidika poedinih drobcev na mestu in potrebno. Če bi pa služilo tako postopanje splošnim koristim delavstva, je pa veliko vprašanje. Življenje dokazuje, da je bila naša linija od prevrata sem prava. Kajti med delavstvom bo dobil zaupanje tisti, ki ga bo skušal dvigniti potom resnega dela predvsem notranje. Kajti delavstvo prihaja do spoznanja, sicer še ne v masah, pač pa potom poedincev, da je njegov največji nasprotnik sedanji kapitalistični družabni red in demagogija tako zvanih delavskih voditeljev.

Skupščina Delavske zbornice se je vršila v magistratni dvorani z že objavljenim dnevnim redom.

Pred prehodom na dnevni red je skušal Bernotovec delegat Pevec uganjati demagogijo s trditvijo, da so se vršile neke nepravilnosti pri razdeljevanju brezposelnih podpor. V debati se je izkazalo, da je ta zadeva že davno likvidirana, pač pa je prebral delegat Josip Ošlak pismo g. Fr. Bernota, iz katerega sledi, da njegova organizacija sploh ni razdelila brezposelnih podpor. Najboljšo lekcijo je pa dobil od govornika krščanskih socialistov, ko mu je zalučal v obraz, da žali njegov nastop dostojanstvo Zbornice in da se obnaša proti njej tako kakor niti najzagrizenejši buržuj ne. Predsednik je bil prisiljen, da je podelil delegatu Pevcu strog ukor zaradi njegovega nekvalificiranega obnašanja.

Poročilo predsednika.

Nato je prešel predsednik na svoje poročilo: Uvodoma omenja težave, ki jih je imela Zbornica, da se je mogla uveljaviti in da je prišla na sedanjo stopnjo. Za to je potrebovala dobo 6 let.

Od zadnje skupščine so bile tri seje. Važni dogodki za Zbornico v tej kratki dobi so bile: V smislu pooblastila zadnje skupščine je kupil upravni odbor poslopje stare okoliške šole za 250.000 Din. Ta nakup je tudi potrdil minister za socialno politiko, obenem dovolil, da se sme porabiti za adaptacijo še znesek 200.000 Din. S tem je rešeno tako zvano celjsko vprašanje. Kajti v novi stavbi bodo dobile vse delav-

ske organizacije svojo streho kakor tudi Borza dela.

Istotako je odobril minister za socialno politiko 300.000 Din za nabavo inventarja novih prostorov DZ.

Dne 15. februarja 1928 se bo konstituiral upravni odbor Javne borze dela, s čemur bo DZ razbremenila, ker je imela dosedaj nadzorstvene funkcije.

Z ozirom na napade na Zbornico v nekaterih delavskih listih, poudarja, da ni zbornica nikak instrument za gresivne korake. Sicer je tudi to potrebno, toda to je delo strokovnih organizacij. Naloga DZ pa je, da pomaga strokovnim organizacijam do razmaha in da nudi čimvečjo oporo pri delu za izobrazbo delavstva.

Poročilo tajnika.

Poročilo tajnika se odlikuje po svoji stvarnosti in izredni objektivnosti.

V svojem poročilu omenja, da nas sicer loči zelo kratka doba od prejšnje skupščine, vendar je pa imela Zbornica priliko, da je zavzela svoje načelno stališče napram raznim socialopolitičnim problemom. Kajti v tem času so bili na dnevnem redu državni in oblastni proračun ter zakon o izenačenju davkov.

S statističnimi podatki je dokazala, da so delavci in nameščenci preobremenjeni. To študijo je predložilo centralno tajništvo večini poslancev narodne skupščine. Pritožbe Zbornice so se sicer upoštevale, zakon je prinesel nekaj olajšav, predvsem ker se odbija eksistenčni minimum po 400 Din na mesec od vseh plač. Vendar pa še niso odpravljene vse krivice in bo treba še novih naporov za njih odpravo.

Ljubljanski oblastni odbor je name- raval vpeljati davek na produkcijo pre-moga; ker je bila nevarnost, da bo pre-valil delodajalec ta bremena na rudar-je, ki žive itak v neznosnih razmerah, je intervenirala Zbornica na merodaj-nem mestu. Posledica je bila, da se je vpeljal davek le za tiste, ki bodo trošili premog.

Zbornica je zavzela svoje stališče tudi proti taksam v iznosu 50 par, ki se pobirajo od mezd delavcev. Dose-daj se ta intervencija še ni upoštevala.

Da je rudarsko zavarovanje v krizi, je znano. Pri sanaciji tega zavarovanja bi morali predvsem sodelovati oni fak-torji, ki so krizo zakrivali in se s tem okoristili, t. j. država in podjetja. Ti predlogi Zbornici se niso upoštevali. Zakon o reorganizaciji rudarskega za-varovanja še ni predložen niti ministr-skemu svetu. Ker je mesečni deficit, je bila primorana bratovska skladnica, da je znižala rente in zvišala prispevke. Delavska zbornica tukaj ni odločevala. Zato je navadna demagogija, če se agi-tira, češ, da je to delo DZ. Jasno je pa to, da mora biti do tega, če ne izvršuje država svojih socialnih dolžnosti.

Pokojninski zavod je tudi izdelal nov predlog o zboljšanju starostnega zava- rovanja privatnih nameščenecv.

Istotako dozoreva vprašanje starost-nega zavarovanja. Delavstvo samo se je spravilo na delo ter si s kolektivnimi pogodbami zagotovilo preskrbo za sta-rost. Tako prispeva delavstvo v kemič-nih tovarnah v Hrastniku, Zagorju in Celju 2%, delodajalec pa še toliko v poseben fond, ki je namenjen za sta-rostno zavarovanje. To akcijo bo Zbor-nica predvidevala z vsemi silami.

V zadnji dobi je stopilo v veljavo več pravilnikov. Glede pravilnika o brezposelnih poudarja, da so fondi ne-zadostni, predvsem, ker je samo sezon-skega delavstva brezposelnega od 3000 do 4000. To delavstvo more dobiti do-voljno odpomoč le v strokovni organi-

zaciji, ki bi zbirala prihranke poleti za zimske mesece.

Kar se tiče pravilnika o volitvi obratnih zaupnikov, ima predvsem to hibo, da premalo zaščiti zaupnike. Od DZ predloženi osnutek je bil veliko boljši, toda ni bil sprejet. Vendar pa je boljše nekaj kakor nič. Zbornica ni da-la nikoli pristanka na ta pravilnik. To pa ne trdi vsled tega, kakor da bi se hotel skrivati za kako drugo instanco. On sam je celo prepričan o osebni do-bri volji ministra za socialno politiko. Toda v politiki se računa z danimi si-lami, ne z dobro voljo. Nauk iz tega je, da niti minister ne more prinesiti delav-stvu tega, kar moči delavstva ne odgo-varja in da je treba večati predvsem dejansko moč delavstva. (Podčrtali vsi.)

Končno se dotakne še stanovanj-skega vprašanja in konstatira, da bodo ostali brez strehe predvsem revni sloji, če se ukine stanovanjska zaščita. Funkcija DZ ni zakonodajna, ampak stavi samo predloge, da zbira statistič-ne podatke in da izdaja svoja mnenja napram državnih oblastev; napram pod-jetnikom pa, da posreduje. Tudi pri podjetniku ne more DZ odločiti. Prisi-liti bi mogla podjetnika le državna oblast, da bi bil pravičen. Pa tudi dr-žavna oblast ne pozna takih zakonov. Čudno je to, da ni oblasti, na katero bi se mogel pritožiti delavec, če mu dela njegov delodajalec krivico in ga eksis-tenčno uničuje. Tak je položaj in to se mora z vso odkritosrčnostjo poveda-ti. Kdor bi hotel delavstvo zavajati in mu praviti, da je drugače, ali pa da se more to spremeniti brez velikih napo-rov z njegove strani, bi ga zavajal in mu zelo škodoval.

V debati, ki je sledila poročilu predsednika in tajnika, so hoteli pred-vsem člani Narodnega kluba igrati po svojem delegatu g. Kosemu radikalne in neodnoljive zagovornike delavskih pravic. Vsled tega je napadel tajnika Uratnika zaradi njegovih izjav, češ da zagovarja ministra Gosarja. Pevec in Leskovšek sta kritizirala pravilnik o volitvah obratnih zaupnikov. Delegat Ravnik, ki je izstopil iz socialističnega kluba, pa je grajal nekatere nedostat-ke v navodilih za volitev obratnih za-upnikov, ki jih je izdala DZ. Toda nje-gova kritika ni bila na mestu, kar mu je pozneje dokazal tajnik Uratnik. So-cialist Svetek poudarja, da je pravilnik za volitve obratnih zaupnikov pomanj-kljiv. To je povedal tudi tajnik. Toda jasno pa mora biti vsakemu, da ne bo proletariatu pomagala nobena oseba, noben individualen čin, če se ustvari med delavstvom zavest, dokler ne bodo za hotenjem voditeljev stale strnjene delavske vrste. Ivan Gajšek, zastopnik kluba kršč. socialistov, odgovarja dele-gatu Kosmu in dokazuje, da je tovariš dr. Gosar napravil, kar se je zbrati da-lo. Največja njegova zasluga pa je, da je denar, ki je bil nabran v Sloveniji, zopet za Slovenijo. Zelo dobro je pa odgovoril gosp. Kosmu tudi g. Uratnik, ko je poudaril, da ni zagovarjal pravil-nika. Grdo bi pa bilo, če bi se skrival za kako osebo in če ne bi upošteval razmer, kakršne so. Zabloda je, če se delavstvu ne pove, da bo boljše le ta-krat, če zboljša družbo in ves sedanji družabni sistem. To se bo pa doseglo, ko bo delavstvo tudi politično močno.

Proračun.

O proračunu je referiral blagajnik g. Rado Čelešnik.

Dohodki proračuna bazirajo na 0.3% prispevkih zavarovane mezde delavčev-e. Dohodki so premajhni. Ker pa ni upanja na zvišanje, se je moral napra-viti proračun v okviru dosedanjih do-hodkov. Celotni dohodki so proraču-

njeni na 2.450.000 Din. OUZD prispeva 1.850.000 Din, »Merkur« 160.000 Din in bratovske skladnice 440.000 Din.

Izdatki znašajo 2.450.000 Din in si-cer: Račun inventarja 30.000 Din, rač-un stroškov za publikacije 40.000 Din. Račun stroškov za samoupravne organe (skupščina, upravni odbor, potni stro-ški funkcionarjev itd.) 140.800 Din. Ra-čun stroškov za puflukacije 40.000 Din. Račun stroškov za ljudsko vzgojo 516 ti-soč dinarjev. Račun stroškov za socialno politiko 400.000 Din. Račun stroškov za posle v prenešenem delokrogu (prispe-vek za centralno tajništvo, Osrednjemu uradu za pobiranje doklad) 310.000 Din. Odkup stavbe — 1 obrok 120.000 Din. Prebitek 170.000 Din se pripiše stavb-nemu skladu zbornice.

V proračunski debati so se sicer oglasili razni delegati s posameznimi željami. Zlasti je tov. Gajšek kritiziral nedostatke pri ekspozituri DZ v Mari-boru. Vendar pa ni bilo v splošnem ni-česar principielnega proti proračunu.

Po zaključeni debati je bil proračun sprejet proti trem glasovom (Leskov-šek, Pevec, Ravnik). Nakup stare šole celjske okolice v Celju je bil odobren soglasno.

Resolucije za podaljšanje stanovanjske zaščite.

Delegat Alojzij Sedej je predlagal, da se podaljša stanovanjska zaščita do leta 1935. Utemeljeval je z dejstvom, da manjka v celi državi še 20.000 sta-novanj, v Ljubljani sami še do 1000. Kako bo zgledalo po državi 1. majnika, kaže Ljubljana, ki ima že 1300 od-povedi.

Resolucija je bila sprejeta soglasno.

V obrambo 8 urnega delavnika.

Delegat Arh je opozarjal, da skuša Anglija povzročiti revizijo vašingtonske konvencije o 8 urnem delavniku. S tem bi prišlo delavstvo ob najvažnejše pri-dobitve.

Prebere resolucijo, ki zahteva, da ratificira naša država konvencije o 8 urnem delavniku.

V debati je podal tov. Terseglav ze-lo lepo in globoko utemeljitev in pomen 8 urnega delavnika. V prihodnji »Pra-vici« bo prineseno v celoti.

Resolucija je bila sprejeta soglasno.

Delegat Anton Pevec je še stavil samostojni predlog, da se ne ukine II. rudarska skupina,

Ker bo 17. februarja 1928 itak o tem anketa v Trbovljah, katere se ude-leži tudi DZ, se je prepustila odločitev o predlogu Jurija Arha tej anketi.

Ker je bil dnevni red izčrpan, je za-ključil ob pol 2. uri popoldne predsed-nik Čobal skupščino.

Političen pregled.

Vladna kriza traja že cel teden. Vla-da, ki je odstopila preteklo sredo, se do sedaj še ni postavila kljub številnim poskusom. Prvi je dobil od kralja dose-danji ministrski predsednik Vukičević mandat za sestavo koncentracijske vla-de, to je vlade, v kateri bi bile zastopane vse stranke. Stjepan Radić pa je vstop v koncentracijsko vlado, kateri bi načeloval Velja Vukičević, odklonil.

Po običajih v parlamentarnem živ-ljenju je nato kralj poveril mandat za sestavo koncentracijske vlade načelniku druge najmočnejše parlamentarne sku-pine, to je Stjepanu Radiću, ki je pred-sednik kmečko-demokratskega bloka, ki šteje 83 poslancev. Radić se je posveto-val z vsemi klubi. Ker pa je radikalni klub odklonil koncentracijsko vlado, ka-teri ne bi bili radikali na čelu, je Radić vrnil mandat.

Po teh dveh poskusih je bilo jasno, da je sestava koncentracijske vlade ne-

mogoča. Kralj je poklical k sebi še tretjega vodjo Ljubo Davidovića, načelnika demokratskega kluba s 63 poslanci. Davidović pa je ponudbo takoj odklonil, ker je videl, da brez radikalov, ki stoje na odklonilnem stališču, koncentracijska vlada ni mogoča.

Vendar se je storil še četrti poskus za sestavo koncentracije s povsem novo osebo, namreč z radikalom dr. Ninkom Peričem, predsednikom narodne skupščine. Perić se je istotako posvetoval z vsemi klubi, vendar pa je Pribičević-Radičev kmetsko-demokratski blok stavil take pogoje, da ni bilo misliti na uresničenje Peričevega mandata. Tako zvani blok združene demokracije (23 Pribičevićevih sam. demokratov, 60 Radičevcev, 63 davidovičevcev in 9 Jovanovičevih zemljoradnikov, socialist Petijan in Nastas Petrović) zahteva zase 10 ministrov in skupščinsko predsedstvo. Radikalom, Jugoslovanskemu in muslimanskemu klubu, ki štejejo 156 poslancev, torej samo 1 poslanca manj kakor združena demokracija, pa bi ostalo samo 7 ministrstev. Zato je Perić vrnil mandat.

S tem se je kriza obrnila v novo smer. Velja Vukičević je dobil v nedeljo od kralja mandat za sestavo koalicijske delovne vlade, to je vlade, v kateri bi

bila zastopana večina strank. Vukičević se je takoj začel pogajati s Korošcem, muslimanom dr. Hrasnico in Ljubo Davidovićem. Pogajanja so potekala ugodno. Dr. Korošec in Hrasnica sta takoj pristala na delovno vlado pod Vukičevićem, medtem ko so se z Davidovićem vršila podrobna pogajanja.

Davidović je zahteval za demokratski klub notranje ministrstvo, na kar pa radikali niso pristali. Radi tega je Vukičević stavil Davidoviću kompromisni predlog, da naj prevzame notranje ministrstvo načelnik Jugoslovanskega kluba dr. Anton Korošec. Ta predlog je radikalni klub soglasno sprejel. Davidović je sklical sejo demokratskega kluba za četrtek. Tisti poslanci demokratskega kluba, ki so glasovali proti Davidovičevi resoluciji, radi katere so demokratski ministri odstopili, so se že izjavili za to, da postane dr. Korošec notranji minister. Na tej seji se bo odločil zaključek krize.

Dosedanji zunanji minister dr. Voja Marinković je težko obolel in so mu zdravniki nasvetovali, da naj se za kakega pol leta umakne radi zdravljenja iz političnega življenja. Vendar pa je izjavil Vukičeviću, da prevzame zunanje ministrstvo, samo, da bi ga moral za časa bolezni kdo nadomestovati.

Strokovna organizacija.

Vsem skupinam.

Opozarjamo vse skupine, ki še niso izvršile za 1. 1928. svojih občnih zborov, da to v smislu pravil store še ta mesec. Posebej opozarjamo skupine, da na svojih občnih zborih izvolijo v smislu pravil tudi potrebno število delegatov za občni zbor JSZ (na 30 članov pride en delegat). Ker se mora po pravilih izvršiti občni zbor JSZ do konca meseca aprila, naj skupine gornja navodila upoštevajo, naznanijo svoje občne zbore prej centrali, 24 ur prej srezkemu poglavarju, po občnem zboru pa pošljejo prepis zapisnika občnega zbora takoj centrali. — Skupine, ki še niso prejele novih poslovnih knjig, jih prejmejo te dni. Vsi vpisi naj se vnesajo od 1. januarja t. l. naprej v nove knjige v smislu praktičnih vaj na tečajih. — Vse skupine naj naslavljajo svoje dopise na Jugoslovansko strokovno zvezo, Ljubljana, Stari trg 2-I. in ne več na poklicne strokovne zveze. Naslovi strokovnih odborov se bodo prizadetim skupinam ob času sporočili.

Tovarniški delavci

Strokovna skupina kovinarjev pri Sv. Lovrencu na Pohorju ima svoj redni letni občni zbor dne 26. febr. t. l. z običajnim dnevnim redom. Vabimo vse članke, da se tega občnega zbora v polnem številu udeležijo, da si načrtamo novo in še boljše delo za bodočnost. — Predsednik.

Prevalje. Strokovna skupina delavcev v Prevaljah ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo 19. febr. z običajnim dnevnim redom v navadnih prostorih. Vabimo, da se vsi člani tega občnega zbora polnoštevilno udeležijo. — Odbor.

Popravi! Pri zadnjem poročilu v »Pravici« z 9. febr. se nam je pri poročilih vrnila neljuba pomota glede skupine v Rušah, kar danes blagohotno popravljamo. Da se ustanovi nova skupina, je bilo mišljeno za Limbuš, ker v Rušah skupina že obstoja. Poročevalec je pa pri poročilih to zamenjal, kar je rodilo potem to neljubo pomoto. Prosimo, da nam ruški tovariši to oprostite, želeli bi pa, da se večkrat vidimo na strok. sestankih, ki bi nam dali nove pobude in moči za delo. — Tajnik.

Bolniški uslužbenci

Umobolnica v Ljubljani. Sestanek naše skupine se je vršil 9. t. m. Udeležili so se ga tudi tovariši iz Prisilne delavnice. Poročilo o položaju je podal zastopnik JSZ tov. Maripček. V stvarnih besedah nam je pojasnil pomen in delo JSZ za izboljšanje našega položaja. Vsi neorganizirani so se izjavili za pristop k JSZ. Tovariši, tovarišice! Vsi do zadnjega v organizacijo! Proč z omahljivostjo in bojznijo! Zavedajmo se, da le združeni moremo doseči izboljšanje našega položaja.

Železničarski vestnik

Vabilo. Redni letni občni zbor Prometne zveze skupine Maribor se vrši v nedeljo, dne 26. februarja 1928 ob 9 dopoldne v Mariboru, Koroška cesta 1 s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo odbora (predsednika, blagajnika in tajnika); 2. poročilo nadzorstva; 3. sprememba pravil; 4. volitev novega odbora; 5. volitev nadzorstva; 6. volitev delegatov za občni zbor centrale in 7. slučajnosti. Pozivamo članstvo mariborske skupine, da se občnega zbora sigurno udeleži.

Dopusti žel. nastavljenec. Takoj, ko so razni dnevni časopisi poročali o nameri, da bi se železniškim nastavljenecem zmanjšali letni dopusti, smo, kakor smo že poročali, vložili energični protest na merodajnem mestu. Sedaj se nam pa poroča, da še ta naknadni amandman, ki govori o prikradnjem dopustu ni prišel v razpravo in je že preskrbljeno, da se bo proti njemu nastopilo z vsemi močmi, da ne bo sprejet.

Iz osrednjega odbora. Z ozirom na to, da prihaja vedno več članstva k sejam osrednjega odbora, kar je zelo razveseljivo, je sklenil osrednji odbor PZ, da se odslej vrše redne seje osrednjega odbora Prometne zveze v dvorani na Koroški cesti št. 1 in sicer vsak prvi četrtek v mesecu in vsak prvi četrtek po 15. v mesecu. Ako pade četrtek ravno na 1. ali 15. v mesecu, se seja vrši ta dan. V slučaju praznika na ta dan, se vrši seja prihodnji četrtek. Seje so vedno ob 7 zvečer. Tajništvo in nedeljske uradne ure (od 9.—11. ure dopoldne) pa ostanejo še nadalje na dosedanjem mestu, to je na Aleksandrovi cesti št. 6 (Zadružna gospodarska banka). Naj blagovoli članstvo to izpremembo vzeti na znanje in še nadalje pridno poseča seje centrale, da boste tako lažje zasledovali delo svoje organizacije.

Pristojbina za službeno obleko. Kdo dobi za proračunsko leto 1927/28 pristojbino za službeno obleko? Pristojbino (pomoč) za službeno obleko dobi po čl. 1 Pravilnika za službeno obleko vse postajno, skladiščno (magacinsko), prodajno, vozno, kurilniško, delavniško, avtomobilsko, tovarniško, lučko in pristaniško brodsko pomorsko osebje drž. prom. naprav, ki pride v času izvrševanja svoje službe v dotik z občinstvom, ali pa vrši eksekutivno službo. To navedeno osebje mora tudi nositi službeno obleko s predpisanimi znaki. Za proračunsko leto 1927/28 ne dobi te pomoči tisto, gori navedeno osebje, ki je po 1. aprilu 1927 dobilo plašč, ali pa najmanj dva komada druge službene obleke, bodisi zimске ali letne, ne glede na kateri dobavni rok. Vse v letu 1927 novonastavljeno osebje, ki ni dobilo službene obleke v naravi in še ni prejelo prve denarne pomoči za nabavo prve obleke, dobi prvo in redno denar-

no pomoč v mesecu marcu 1928. Enako dobi v mesecu marcu te pomoči za službeno obleko vse ono, gori navedeno osebje, ki po 1. aprilu 1927 ni prejelo nobene obleke. Ono osebje, ki je nastavljeno po 1. oktobru 1927 dobi sedaj le prvo denarno pomoč za nabavo prve službene obleke. Po čl. 41 pripada pomoč za prvo nabavo službene obleke 600 Din. Redna, vsakoletna, dne 1. oktobra izplačana pomoč znaša za vse služe, zvaničnike in činovnike III. kat., 4. grupe, II. kat. 5. grupe in I. kat. 9. grupe po 600 Din. Za činovnike III. kat. 1. in 2. grupe, II. kat. 3. in 4. grupe in I. kat. 7. in 8. grupe, pa po 400 Din letno.

Delavska zveza.

Iz centrale. Vse podružnice D. Z., ki so v teh dneh dobile okrožnice, naj po možnosti kmalu skličejo občni zbor in ga pravočasno javijo centrali.

Kjer pa še ni ustanovljene Okrajne delavske zveze, se obrnite na centralo Delavskih zvez, Stari trg 2, Ljubljana, ki Vam bo radevolje dala vse potrebne nasvete.

Krščanski socialisti! Fantje in možje, ki živimo od žuljev svojih rok, naj bo v nas močna zavest, da je za zboljšanje našega položaja nujno potrebna trdna politična organizacija.

Zato vsi na delo!

Griže. V nedeljo, dne 5. t. m., se je vršilo pri nas protestno zborovanje rudarjev in rudarskih vpokojencev radi podaljšanja službenih let od 30 na 40 let. Na zborovanju, ki je bilo jako številno obiskano, se je razpravljalo tudi o pretečem zmanjšanju pokojnin, o obratnih zaupnikih itd. Prečitala se je nadalje okrožnica, došla iz centrale, ki so jo zborovalci z odobravanjem sprejeli na znanje.

Krekova mladina.

Iz centrale. Vsem podružnicam: Navodila, okrožnice, katere prejmejo podružnice koncem tega tedna, naj točno izpolnijo. Podružnice, katere še niso poslale svoje obračune in statistike, naj iste čim prej pošljejo. Sklepe zadnje plenarne seje sporočimo podružnicam.

Sneberje - Zadohovo. Občni zbor podružnice se je vršil 2. febr. ob polni udeležbi članstva. Iz poročila odbora je razvidno, da je podružnica v svojem poslovnem letu storila svojo dolžnost. Na občnem zboru se je izvolil zopet stari odbor s predsednikom Ivanom Vodnikom. Centrala sta zastopala tov. Edi Kocbek in France Kordin, katara sta v kratkih besedah navdušila člane in članice k novemu delu.

Družabni večer krščanskih socialistov v Ljubljani priredi v soboto ob 8 zvečer v Rokodelskem domu Krekova mladina. Godba, petje, kupleti, šaljiva

Atom:

Misli krščanskega socialista.

Usodna zmota.

Vsakemu človeku, ki ima količjak pogleda v življenje, je dandanes jasno, da je človeška družba gnila in da je treba do temelja spremeniti družabni red in ljudi, ki ga vzdržujejo. Pravtako razumljivo je tudi, da se to ne da doseči brez borbe, idejne borbe mislim, ki ima v sebi silo, da ustanovi potrebno socialno zakonodajo v državah in s tem pripravila pot novemu družabnemu redu. Jasno je, da te borbe ne more izvesti en sam, ampak le tesno organizirano delavstvo. In če pogledamo delavstvo samo, tedaj moramo žalibog priznati, da ga morda ni stanu, ki bi bil tako razcepljen, kakor je ono. Dva tabora imamo: na eni strani krščansko-socialistično delavstvo, na drugi strani ateistično, vsako religijo zametujoče delavstvo. Vsak poznavalec razmer mi bo priznal, da je krilatica: Vera je zasebna stvar, katero širi ateistično delavstvo, le gola fraza, dejansko pa pomeni negiranje vsake verske oblike. In če vprašamo kakaj, tedaj nam na to ne more odgovoriti različnost želodca, različno življenje, različne življenjske potrebe, saj te so povsod povsem enake ali vsaj slične. Razlog te razcepljenosti je povsem drugod. Zdi se mi, da je nekoliko krivde, oziroma bolje rečeno, zmote na

obeh straneh: na strani marksistično orijentiranega delavstva in na strani cerkve.

Marks uči: Materijalne proizvodjalne sile, materijalne življenjske razmere in materijalni proizvodjalni način so viri prava, npravnosti, filozofije in vere. Z drugimi besedami: Človek v svojem pravem, npravnem in verskem življenju je proizvod ekonomskih razmer. To je takozvana Marksova materijalistična zgodovinska metoda, ki je pa ni mogoče vzdržati in braniti. Ljudje so, ki delajo zgodovino, ljudje imajo pač vsakrati svojo glavo in razvrstitev glav ni tako mehanična zadeva, da bi se dala zgolj z gospodarskim stanjem voditi.

Zmotili so se Marks in njegovi so-mišljeniki, ki so mislili, da iz spremembe gospodarskega reda takorekoč mehanično sledi sreča ljudstva, njegovo blagostanje in etična kultura. Pravilno bi bilo, če bi učili, da so v razvoju človeštva v večji ali manjši meri vplivale ekonomske razmere na njegove naravne, pravne in verske nazore. Ni namreč človek proizvod ekonomskih razmer, ampak ekonomske razmere so proizvod človeka in njegovih npravnih, pravnih in verskih nazorov.

Nikakor ne moremo teh razmer trajno zadovoljivo spremeniti, ako ne spremenimo prej človeka samega. Karl Marks pa je ateistične nazore Rousseaua in Feuerbacha postavil v svoj gospodarski sistem. Kakor njima je tudi nje-

mu vera »le opij za ljudstvo«, in kakor njima je tudi njemu uničenje Boga, države in lastnine sredstvo k cilju.

Povsem razumljivo je, da je Cerkev morala proti temu nastopiti in tudi je. Toda usodna zmota je bila, da je ob enem z zmotnim materijalizmom pobijala tudi delavsko gibanje, ki je bilo čisto upravičeno. S tem je delavske množice sebi odtujila in tako se je zgodilo, da so revolucije kakor francoska in ruska ob enem s prestolom zavrgle tudi oltar. Kakor tedanji cerkveni zastopniki večkrat niso znali ločiti upravičenega delavskega gibanja od surovega zmotnega materijalizma, tako tudi delavske mase niso znale ločiti Cerkev, oziroma vere od kapitalizma, ko so v Cerkv, oz. veri videli le zavezniške kapitalističnih slojev, proti katerim so se borile.

In če vprašamo, kako je mogoče, da je Cerkev to spregledala, tedaj moramo upoštevati, da je večina tedanje višje duhovščine izhajala iz plemenitaških krogov in bila torej z njimi v krvnem sorodstvu, pravtako pa je večina nižje duhovščine izhajala iz meščanskih krogov, ki pravtako niso imeli umevanja za borbo delavcev.

Zato moramo reči, da Karl Marks ni mogel izbrati nesrečnejšega sredstva, kakor je bil njegov historični materijalizem. V svoji površnosti je namreč materijalizem nekaj lahkomuvernega in ima kot nekaj naravoslovni nazor nekaj modernega na sebi kar običajno ugaja

polizobražencem. Tudi je on posebno primeren za ročnega delavca, ki ima v prvi vrsti opraviti z materijo, katero obdeluje. S tem si je torej Marks v resnici pridobil veliko število pristašev, na drugi strani pa je s tem odbil tisoče in stotisoče, ki bi radi šli za njim, pa jih je prav to odbilo. V tem oziru Marks delavskih množic ni združeval, ampak ločil. Nočemo pa seveda s tem reči, da je to edino vplivalo na delavske množice, da so zavzele svoje protiversko in proticerkveno stališče. Njegovo delo mu namreč le prepogosto tako omejuje svobodo, da mu je versko udejstvovanje mnogokrat enostavno onemogočeno. Pa o tem ob priliki več.

Stari pregovor, da se ne sme z umazano vodo tudi otroka vreči iz banje, velja tu v polni meri. Na eni in na drugi strani se je to zgodilo. Ako udarjamo načela, ki nas ločijo, moramo biti toliko odkritosrčni, da poudarjamo tudi načela, ki nas združujejo. In če stojimo na načelu, da more le tesno združeno, organizirano delavstvo izbojevati borbo za pravično socialno zakonodajo, tedaj moramo delati tudi na to, da bo res vse delavstvo združeno in organizirano. Evangeljske resnice edine so, ki morejo združiti oba tabora. Le tišči v resnici dela za to, da bi se dosegel končni cilj, pravična socialna zakonodaja, kdor skuša ovire odstraniti, in ta opravlja s tem veliko delo, ne pa tisti, ki vedno znova meče kamenje na pot združitev.

pošta itd. Točile se bodo samo brezalkoholne pijače. Za jestvine preskrbljeno. Prijatelji iskreno vabljeni!

Zavrč v Halozah. Občni zbor naše podružnice se vrši v nedeljo 19. t. m. Člani in članice polnoštevilno!

Velenje. V nedeljo 19. t. m. se pri nas vrši sestanek članstva Krekove mladine. Na sestanku poroča tovarišica Marjanca Rozmanova in tov. Srečko Zumer. Vabimo člane in članice vseh naših delavskih organizacij.

Sv. Miklavž pri Ormožu. Redni občni zbor podružnice se vrši v nedeljo 26. t. m. Udeležba dolžnost!

Celje. Naša podružnica je vprizorila 29. jan. kot nadaljnjo novo točko letošnjega sporeda v režiji C. Debeljaka igro »Miklova Zala«. V splošnem je predstava pokazala za tak oder precej lep uspeh. Zdi se mi pa, da oboje pravilno smatra tudi najmanjše vloge za važne. Notranji tek dejanja je bil bolj v rokah glavne trojice, igralsko precej močne, zato mu je manjkalo zaokroženosti in včasih kritične roke. Vloge so po besedilu dosti enostavne in enostranske. Kar zahtevajo, so nam igralci zvečine podali, le Iskender g. Podpečana je bil premalo izrazit in čuden je Tresoglavu dal včasih manj zvitosti in več smešnosti. Izjemo tvorijo vloge glavne trojice: Mirko, Jakše je zadovoljil, vendar se mi zdi, da je vpliv Almiere nanj prezrl. Zalika (M. Skale) izrazitejša mesta dobro obvlada, druga manj. J. Tavčar je res enostranski značaj Almiere zapeljal. Bolje bi bilo zamisliti jo bolj kot žensko, kot demona, ker zlobe in nelepega lahko na njej še kljub temu ostane dovolj.

2000.

Ko se je šlo za ukinitve stanovanjske zaščite, so naši hišni posestniki prav radi poudarjali svoj socialni in ljudomili čut. Češ, najemnikom se ne bo zgodila prav nobena krivica.

Ko so pa dobili na podlagi stan. zakona priliko, da pokažejo svojo dušo, so jo v resnici pokazali. In ta je polna črnega egoizma, neusmiljenosti; spekulacije na račun življenja revežev. Kajti od kod naj vzame ubogi delavec, pa tudi nameščenec denar, ki ga zahteva hišni posestnik za previsoko najemnino, kakor od svojih ust. Zvišanih plač ne bo, tendenca gre celo za njihov znižanje. To, kar uganjajo hišni posestniki v Ljubljani, sploh ni izraza, s katerim bi mogli dovolj točno označiti njihovo postopanje. To je naziranje starega, paganskega Rima, ko ni dosegel ubogi proletarec niti vrednosti ene dragocene čaše. To je zanikanje človeškega dostojanstva, zanikanje pravice do eksistence, zanikanje dolžnosti do splošnosti. Samo na ta način je mogoče, da ima Ljubljana že preko 2000 stanovanjskih odpovedi. To je naravnost revolucija in državna oblast je dolžna, da poseže v te razmere. Stanovanjsko zaščito najmanj še do leta 1935!

Peter Rozman:

Splošna sodba o viničarjih.

Viničarji so posebnost na Slovenskem Štajerskem. Vse vinograde obdelujejo le viničarji. V zadnjem letu so se začeli strokovno organizirati in tako vedno glasneje trkati na vrata naše javnosti, zahtevajoč svoje pravice in končno rešitev viničarskega vprašanja. Temu viničarskemu pokretu so se pričeli prizadevati krogi silno upirati in skušajo z vsemi iznajdljivimi sredstvi vplivati na našo javnost in merodajne osebnosti, da se rešitev viničarskega vprašanja prepereči, ali da se reši v njihov prilog. In pričelo se je nizkotno blatenje in denunciranje viničarjev kar na splošno. To je sicer že stara praksa nekaterih ljudi, vendar pa dosega danes svoj vrhunec. Ne mine dan, da se ne bi slišalo, kako ničvredni so viničarji. Najhujši nasprotniki viničarjev pa so najslabši vinogradniki, to so tisti, kateri najslabše plačujejo in najbolj šikanirajo, obenem pa od viničarja največ zahtevajo. Tukaj dva primera.

Po lepo uspelem zborovanju viničarjev v mariborski okolici pristopi k meni župan in pravi: »Govorili ste vse prav, samo viničarje bi morali kar najbolj prijeti, ker so splošno slabi ljudje. V občini jih imam 130, od teh pa jih je le

okrog 30 dobrih.« Navajen takih predhodkov na viničarski naslov sem vprašal po odhodu tega moža prisotne o resničnosti njegovih besed. Izvedel sem, da rabi tudi on dva viničarja, toda oba vztrajata pri njem komaj eno leto. Viničarjema plača v denarju dnevno 1 celi dinar in poleg tega daje še neko črno pokvarjeno pijačo. Jasnó je, zakaj viničar v taki službi ne more dalje časa ostati, še jasnejše pa, zakaj smatra on potem vse viničarje za slabe. Ob neki drugi priliki mi potoži delavstvu, predvsem pa viničarjem zelo naklonjen gospod kaplan, da se mu je radi njegove naklonjenosti zabrusilo naravnost v obraz, rekoč: »Zakaj se sploh še pogovarjate in občujete s temi viničarskimi ušmi.« Ta preljubeznjiva oseba tudi ne more biti niti en dan brez viničarjev, in le ti vzdržujejo s svojim delom njegovo gospodarstvo in družino.

Taka je po največ ocena viničarjev pri večini vinogradnikov in s tem je naša javnost že kar prenasršena. Pri tem nelepem poslu se ne ozira ali zadene pravega, in končna sodba je: viničarji so pač taki. Tega pa zavedni in pošteni viničarji ne moremo več prenašati in se bomo z vso silo organizacije poslužili za našo čast in poštenje vseh zakonitih in razpoložljivih sredstev. Vsak nepristranski človek bo priznal, da so ravno viničarji najbolj pridni in pošteni ter v svojih zahtevah najskromnejši. Viničarji so kot mežgi. Vse gre na hrib in dol preko njih ramen in hrbta, bodisi stelja, krma, drva, voda, poljski pridelki itd. Celo vroče poletje vztraja viničar s škropilnico na hrbtu in to tudi v najbolj strmim vinogradu. Pred jutranjo zarjo redno vstaja ter hiti opravljati dela na njivi, senokoši in pri živini, ker za opravljanje njegovega gospodarstva mu je odmerjen le čas zjutraj in zvečer. Pri najnapornejšem delu trpi večkrat pomanjkanje. Čez poletje se živijo viničarji zgolj od vrtno zelenjave in mleka, če ga imajo. Kruh je poznan med viničarji najbolj koruzen in srečni bi bili, če bi ga vsi in vselej imeli. Denarni zaslužek je tako ničnosten, kot še nikoli v primeri s cenami obleke, obutev in drugih potrebščin. Po nekaterih krajih še služijo viničarji 2, 3 do 5 dinarjev, pri svoji hrani, najboljša mezda pa je 10 dinarjev dnevno. Cele tri mesece traja letošnja zimo brezposelnost. Pa ni nič kričanja, nič protestnih shodov za brezposelne podpore. Viničar trpi, ker je navajen trpeti, molči in samo čaka, čeprav vsak dan z večjo skrbjo. Tudi z gospodarjem se ne skrega, češ da mu je premalo plačal za njegovo delo in vsled česar si ni mogel za zimo pripraviti vsaj moke za kruh. Dostikrat je kdo vprašal, ki gleda položaj nepristransko, da se mu zdi čudno, kako morejo sploh viničarji s svojimi družinami živeti ter se po teh hribih vzdrževati in garati.

Večina naših vinogradnikov vrlin in trpljenja viničarjev ne vidi in priznati noče, kar je pač največja nevhvaležnost napram onemu, od katerega tako rekoč živi. Ne prizna poštenosti onemu, ki ima vzrokov dovolj biti nepošten, ne prizna delavnosti onemu, ki bi bil upravičen takoj ustaviti delo za tako sramotno plačilo. Kako je to vendar mogoče? Kriva je temu sebična vzgoja ljudi, da cenijo samo sebe in sebi enake. Trdno so prepričani, da imajo od svojega posestva pravico živeti le oni sami, z delavcem-viničarjem jim je dovoljeno ravnati po svoji dobri in slabi volji. Redno doživljamo, da postopanja teh ljudi napram viničarjem ne uravnava niti njih svetovno naziranje. Veliko jih je, ki hočejo veljati za dobre katoličane, a napram viničarjem so brez srca in ljubezni. Dokazi na razpolago!

Viničar kljub svoji zvestobi upa, da pride rešitev tudi zanj enkrat. Bliža se čas, ko pride v pretres viničarsko vprašanje in zakonitev viničarskega reda. Merodajni krogi naj uvidijo, da je ta stan po vojni najbolj prizadet in naj se ga za svojo pridnost, zvestobo in potrpežljivost uvaža sedaj, ko zahteva le najprimitivnejše človeške pravice. Hujšakom in sebičnosti pa naj velja sledeče: Vsak dober vinogradnik ima tudi dobrega, zanesljivega in stalnega viničarja. Slab vinogradnik pa nikakor ne more imeti boljšega viničarja. Ako so torej viničarji slabi, je znamenje, da je več kot večina vinogradnikov slabih.

Razširjajte „Pravico“!

Naša gradbena zadruga.

V okrilju Jugoslovanske strokovne zveze se je ustanovila »Gradbena zadruga Delavski dom v Ljubljani«, katero je deželno sodišče že registriralo. Zadruga ima svoj sedež v Ljubljani na Starem trgu 2, I. Zadruga ima namen preskrbeti svojim članom lastne hiše in druge zgradbe. Zato zadruga 1. zida zadrugi-kom hiše na lasten in njihov račun ali kupuje za člane hiše; 2. pa more snovati vsa tista podjetja, ki so s stavbnim poslom v zvezi: opekarne, žage itd. Delež zadrugi znaša 250 Din, ki se lahko plača v petih mesecih, pristopnina pa znaša 25 Din. Zadruga je pričela s svojim poslovanjem 9. januarja in sprejema člane vsak delavnik v poslovnih prostorih in uradnih urah Jugoslovanske strokovne zveze na Starem trgu. Vabimo delavstvo, ki reflektira na svoj dom z oziranjem na bodočo gradbeno akcijo v Ljubljani in okolici, da pristopi takoj k svoji zadrugi.

Tedenske novice.

Minister za socialno politiko dr. Andrej Gosar je odobril znesek 300.000 dinarjev za nabavo inventarja novih prostorov Delavske zbornice v Ljubljani. S to vsoto mora Delavska zbornica opremiti uradne prostore, prosvetni odsek, Delavsko kuhinjo in azil za potujoče delavstvo.

Rok za volitve obratnih zaupnikov podaljšan. V smislu čl. 2 navodil za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov bi se morale te volitve izvršiti do konca 31. januarja t. l. Ker je pa to nemogoče, je podaljšal minister za socialno politiko dr. Andrej Gosar rok za izvedbo volitev do 31. marca 1928.

Dve sv. maši za vse rajne tobačne delavce in delavke. V petek, dne 17. t. m., in v ponedeljek 20. t. m. ob pol 7 zjutraj se bosta darovali sv. maši v cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani. K obilni udeležbi vabi Odbor »Strok. društva tob. upokojencev in upokojenk« v Ljubljani.

Konstituiranje upravnih odborov javnih borz dela. Minister za socialno politiko je odredil, da se izvrši konstituiranje javnih borz dela v celi državi dne 15. febr. 1928 ob 6 popoldne pri velikem županu posameznih oblasti v prisotnosti šefa dotične borze dela in upravnega odbora pristojne delavske zbornice, ki je dosedaj vodil upravo borze dela. Prvo sejo otvori predsednik dosedanjega upravnega odbora. Ko je konstituiranje končano, se takoj izvrši predaja uprave novemu odboru. O izvršenem aktu se mora nemudoma obvestiti ministrstvo za socialno politiko.

Volitve obratnih zaupnikov. Delavska zbornica v Ljubljani je razposlala volilne skrinjice ekspozituro Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, in sicer v Zagorje, Krško, na Jesenice, v Novo mesto, Kranj, Kočevje, Tržič, Logatec, Kamnik, Murska Sobota, Slovenjgradec, Ptuj, Konjice, Šoštanj in Gornjo Radgono, borzam dela v Mariboru in Celju ter bratovski skladnici v Guštanj. Predsednikom volilnih odborov so volilne skrinjice na navedenih krajih proti potrdilu na razpolago. Predsedniki volilnih odborov morajo po končanih volitvah skrinjice takoj vrniti.

ŽILKA
POMENI-ZDRAVJE-IN-MOČ
ZAHTEVAITE-IO-V-TRGOVINAH

Važno za invalide. Člen 86. finančnega zakona določuje način v plačevanju davkov državnih nameščencev in vpokojencev. Ker so nekatera davčna oblastva raztegnila ta člen tudi na dohodke invalidov, je izdala direkcija davkov vsem finančnim in državnim oblastem naredbo, da se mora ta člen tako tolmačiti, da se ne tiče oseb, ki dobivajo invalidnino po invalidskem zakonu. Ta naredba je stopila v veljavo 1. januarja 1928.

Ne v Nemčijo. Od 5. dec. 1927 ne zahteva Nemčija več vizuma za tiste, ki prekoračijo njeno mejo. To izrabi marsikateri delavec in gre iskat srečo v Nemčijo. Toda tak ne pomisli na dejstvo, da je v Nemčiji nad en milijon brezposelnih. Čisto naravno je, da dela ne dobi. Taki reveži begajo sem in tja

in iščejo dela. Nazadnje žive v največjem pomanjkanju in prosjačijo. Domočina bi se morala pobrigati tudi za take in dovoliti izseljeniškim uradom ali delavskim slovenskim organizacijam primeren kredit, da bi se nudila vsaj najnujnejša pomoč. Prigodi se, da mora kak slovenski delavec prenočiti v svojem bornem stanovanju več brezposelnih tovarišev, nemalo pa jih dobi zatočišče v policijskih zaporih. — Zato, dokler so take razmere, ostanite raje doma.

Za tiskovni sklad »Pravice« so darovali: Skupina steklarskih delavcev v Zagorju ob Savi 444 Din; klub kršč. socialistov Delavske zbornice v Ljubljani 134 Din. — Hvala lepa!

Jubilejno romanje v Lurd, Ara, Paray le Monial bo od 10. do 21. aprila. Odhod iz Ljubljane 9. aprila ob 6 zjutraj. Brzovlak vozi preko Milana, Genove, Ventimiglie, Nice (prenočišče) Marseilles, Lurd, kamor dospe 13. aprila ob 9 dopoldne. Odhod iz Lurda dne 16. aprila preko Lyona, z avtomobilom v Are, nato v Paray le Monial, kamor dospe 17. aprila zvečer. Naslednji dan se vrača vlak preko Lyona, Turina, Milana (prenočišče) Benetke (6 urni odmor), Trsta v Ljubljano, kamor dospe 21. aprila ob 6 zjutraj. Stroški za hrano, stanovanje, vožnjo znašajo za III. razred 2900 Din, za II. razred 4000 Din. Priglasiti se je treba pri Prosvetni zvezi v Ljubljani, Miklošičeva c. 5, do 1. marca.

Skala jo je zmečkala. V gozdu pri vasi Popovljani blizu Dubrovnika so našli mrtvo 26 letno pastirico Katarino Slade. Usodno jutro je gnala živino na pašo. Ko se do večera ni vrnila domov, jo je šel oče z nekaterimi sosedi iskat. Po dolgem iskanju so našli nesrečno dekle mrtvo pod skalo, težko nad 500 kg. Ugotovili so, da se je skala utrgala v istem hipu, ko se je pod njo nahajala Katarina, in jo popolnoma zmečkala.

Štiri deklice je povila kmetica Jaga Cvetkovič v vasi Dumače pri Petrinju na Hrvaškem. Tri deklice so bile žive, četrt pa mrtva. Pri kopanju je umrla še ena deklica, kasneje pa še ostali dve.

Od strahu umrla. V vasi Jasiki v Hercegovini se je 15 letna deklica Ruža Macanovič že v mraku vračala domov. Pot jo je vodila preko zapuščenega starega pokopališča, v katerem je večkrat slišala razne bajke. Zato se je požurila, da bi preje prišla preko pokopališča, ker jo je bilo zelo rado strah. Po nesreči se ji je krilo zapletlo v grm tako, da je padla na tla. Deklica se je vsled tega tako prestrašila, da je ostala na mestu mrtva.

Žalostna smrt. V noči od 5. na 6. t. m. je žgal Angelik Bokal, kmetški fant iz Limovce, župnije Št. Gotard, kopo oglja v gozdu daleč od doma. Da bi ga ne zeblo, si je skopal v zemljo večjo jamo in to pokril z drvni, smrečjem in po vrhu še na debelo s prstjo. V tej duplini, kjer si je napravil tudi ležišče, je čuval na kopo, da bi mu ne zgorela. Da bi mu ne bilo dolgčas, sta bila pri njem njegov mlajši brat in sosedov sin. Utrujen se je Angelik vlegel in zaspal. Tedaj pa se prične narejena streha vsled teže nametane zemlje ponizovati in naenkrat se vdere vse na spečega Angelika in ga podsuje. Ko so ga odkopali, je bil že mrtev. Bdeča tovariša sta nesreči komaj ušla.

Za služkinie in posle.

Mnogo je služkinj in drugih hišnogospodinj-skih poslov, ki svojih pravic zajamčenih v Poselskem redu, ki je zakon, ne poznajo. Članice Poselske zveze sicer organizacija o teh pravicah poučuje, vendar se nam zdi važno tudi letos pravočasno opozoriti prizadete na njih zakoniti letni dopust. § 10 Poselskega reda določa:

Po dveletnem službovanju brez presledka ima posel pravico vsako nadaljnje leto do nerazdeljenega dopusta enega tedna.

Nastop dopusta naj se določi sporazumno z ozirom na potrebe gospodinjstva in na osebne razmere posla, in sicer praviloma v času velikih šolskih počitnic.

Poleg redne mesečne plače gre poslu za čas dopusta doklada za hrano v višini polmesečne plače v gotovini, ki se mora v polnem znesku odšteti ob nastopu dopusta naprej.

Pravica do dopusta ugasne, ako posel odpove službo, ali ako je iz tehničnih razlogov (§§ 17 in 18) iz službe odpuščen.

Če je iz okolnosti razvidno, da je odpovedal gospodar poslu službo le zato, da bi preprečil pravico do poselskega dopusta, je posel upravičen zahtevati odškodnino v znesku, ki bi jo bil dolžan plačati gospodar za dobo preprečenega dopusta.

Če bi kateri gospodar kršil poslu to zakonito pravico, naj se obrne na Poselsko zvezo ali na Jugoslovansko strokovno zvezo v Ljubljani, Stari trg 2-I.

V ogenj so ga vrgli. Marko Badovinac je stražil v svojem vinogradu pri Kamenici vino. Ker je bila noč mrzla, je zakuril ogenj. Nenadoma so udrli v viničarijo trije nezmani lopovi, ki so ga na žive in mrtve pretepli, nato ga pa vrgli v ogenj. Badinovac, ki je imel zlomljeno roko in težke opekline na hrbtu, je v hudih bolečinah v zagrebški bolnici umrl.

Dopisi.

Borovnica. V petek 10. t. m. sta prišla na Laze pri Borovnici dva mlada zastopnika od zavarovalnice nezgod. Prišla sta v hišo Palčiča, ko je gospodinja čistila pod. Nagovarjala sta jo, naj bi se tudi ona zavarovala proti nezgodi. Eden od teh jo je še nadalje nagovarjal, drugi pa je stopil nazaj v vežo, kjer se je sušilo svinjsko meso, ter je segel po želodcu in ga spravil v svojo potno torbo, na kar sta oba odšla. Ko pa je šla gospodinja pripravljat kosilo, je opazila, da želodca ni. Ko prideta sinova Andrej in Jože domov, jima mati razloži zgodbo. Brž povzijeta in gresta nazaj na delo; zaposlena sta na parni žagi g. J. Petriča. Tam pa kmalu ugledata, da gresta po cesti brzih korakov prav tista gospoda. »Hop,« pravi Jože, »gospoda,

počakajta malo.« Nič hudega sluteč se mlado gospoda res ustavi ter ga vpraša kaj želi. In debata se prične o želodcu. Gospoda pa nista hotela o tem nič vedeti. V dokaz resnice odpre eden torbo, ki je imel notri zavarovalne papirje, drugi pa, ki je imel želodec notri, pa ni hotel odpreti. Ker se eden le ni hotel vdati, sta jih tirala Jože in Andrej na orožniško stanico. Dospevši na pol pota se jima zoperstavita, da ne gresta k orožnikom, češ, da se njima mudi na vlak. Po burnem prerekanju odpre eden torbo in strese želodec ven, nakar jo urnih krač pobereta proti gozdu Planina. Jože je pobral želodec, Andrej pa je udaril za njima. Kmalu nato so njima sledili orožniki.

Maribor. V ponedeljek se je vršilo na Koroški cesti 1. lepo obiskano predavanje. Predaval je tov. T. Krošl o »Razvoju socializma na Slovenskem«. V lepih navdušenih besedah nam je orisal zgodovinski razvoj krščanskega in marksističnega socializma v Sloveniji in Nemčiji. Iskreno smo hvaležni tov. Krošlu ter izrazimo željo, da bi nas vsaj vsak mesec eden iz centrale obiskal, da bomo tudi v Mariboru vzgojili četo mladih borcev, ki bodo neustrašeno in nesebično delali za naš mladi pokret. — V ponedeljek 20. febr. se vrši v običajnih prostorih ob pol 8 zvečer skioptično predavanje. V nadalje se bo objavljalo samo v »Pravici«, osebnih vabil se ne bo raznašalo. Zato, tovariši, pazite na poročila v listu in prihajajte redno k sestankom.

Črna. Prosvelni odsek Delavske zbornice ima v Črni svoje skioptično predavanje 26. februarja: Produkcija premoga in delavstvo; položaj rudarskega delavstva; 11. marca: Stari Rim, predava obl. poslanec Jurij Kugovnik. Delavci, udeležujte se teh predavanj, ker nam nudijo veliko izobrazbe. — Želimo pa od Prosvelnega odseka Delav-

ske zbornice v Ljubljani, da nam točno dostavlja skioptične slike, da ne bo delavstvo po dve uri daleč prišlo zastoj k predavanju.

Razno.

Tri leta nobene poroke. V francoski občini Rirquat, ki šteje 2623 prebivalcev, že tri leta ni bilo nobene poroke.

Koliko človeških žrtev zahteva pragozd. Kot poročajo iz Kalkute, je zahteval pragozd (džungla) lansko leto 23 tisoč 605 človeških žrtev. 3605 ljudi so raztrgale zveri, 20.000 pa jih je umrlo vsled kačjega pika. Od ljudi, ki so jih raztrgale zveri, jih odpade 1693 na tigre, 835 na volkove, 464 na leoparda, 213 na krokodile, 100 na mrjasce, 79 na medvede, 70 pa na slone. Nasprotno so pobili ljudje 23.911 zveri, med tem 5247 leopardov, 2548 medvedov, 1687 volkov ter 1686 tigrov. Končno so usmrtili 59.545 kač.

Priprave za prihodnjo vojno. V Bruxellesu se je vršila konferenca za zaščito civilnega prebivalstva v slučaju vojne. Sklenjeno je bilo, da se razdele v slučaju vojne med civilno prebivalstvo plinske maske ter da se imajo zgraditi v slučaju vojne po mestih kaverne, v katerih bodo iskali civilisti v slučaju zračnih napadov zatočišča. — Ali smo res že tako blizu?

Za kratek čas.

Kaj bo to! V nekem kraju so kazali postavnemu Gorenjcu razne sobane. Bile so v primeri s sobami naših gorenjskih domov zelo visoke. Gorenjec pa pravi: »To ni nikaka posebna višina. Poznam moža, ki bi v tej sobi ne mogel stati ravno pokonci.« — Vsi se začudijo in stavijo ž njim, da to ni mogoče. Gorenjec se oddalji za par hipov in pri-

vede v dvorano grbastega hlapca, ki res ni mogel stati ravno. Dobil je stavo.

Lovska sreča. A: »Ali imate srečo na lovu?« B: O da, nedavno sem ustrelil 13 rac. A: »Ali so bile divje?« B: »Racce ne, pač pa kmet, kateremu sem jih postrelil.«

Žensko ročno delo. Nace: »Za božjo voljo, zakaj pa imaš tako zateklo lice?« — Tone: »Veš, Nace, to je pa žensko ročno delo.«

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1357 Din, za 100 lir 301 Din, za 1 dolar 56.75 Din, za 100 francoskih frankov 223 Din, za 100 češkoslovaških kron 168.50 Din, za 100 šilingov 801 Din.

LIKEKJE

Medicinalni Cognac, Jajčni - Cognac, Rum, Jamaika - Rum, Pellinkovec, Slivovko, Tropicovec, Sanjevec, Brnjevec, Vermut vino, Malinovec in neoslajen Malinov sok (Succus), Ramosol in Spirit

v najboljši kakovosti in po najnižji ceni priporoča

„ALKO“

družba z o. z.

Ljubljana, Kollzeje

Vsak zaveden somišljenik je član

I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani.

Vsaka varčna gospodinja kupuje vse pri svoji lastni zadruzi. --- Vsak dober računar more izračunati, da se kupi najceneje v našem konzumu.

Slavko Savinšek:

7

Milica, otrok bolesti.

Najbolj pa je hudo Milici takrat, ko vidi, kako obstane človek, ki stopi v pisarno in jo vidi. Vidi in občuduje njeno lepoto, ki cveti vsak dan bolj! A ko Milica vstane, da stopi k pisalnemu stroju, tedaj oni človek komaj zavedno prebledi, zmaje z glavo in začudeno pogleda njeni nogi. Tedaj bi Milica najraje kričala, kričala v bolečini...

Dobrih sedemnajst let je Milici in dozda ni poznala imena, ne sladkosti, ne bridkosti, še manj vsebino ljubezni! Vedela je, da so ženske ženske, moški moški, da se može in ženijo, da rode in vzgajajo otroke. A dosti več ni vedela. Bilo ji je vse to preveč s trpljenjem združeno, ko je videla pehanje z družino doma pri materi in očetu. Da bi bila to ljubezen, ji ni prišlo niti v um, ker si je mislila ljubezen kakor šepetanje valčkov, kakor poljubljanje cvetic, kakor božanje zlatega klasja v rdeči mak.

Zdaj v pisarni so ji vzbudili tovariši, tovarišice in tovarnar strašno misel o ljubezni. Vsi ti so ji z besedami in dejanjem pripovedovali, da je ljubezen samo negnusnost, zgolj čutnost! Umazali so ji predstavo o ljubezni, oskrunili ono sveto, ki je zvenelo v njej kot odmev podzavedno v doraščajočih letih se prebujajoče ljubezni. Čeprav si je prizadevala dopovedati si, da so samo ti taki, da so drugi boljši, ki jim ni ljubezen samo meso, samo prekipevajoča, utehe željna kri, ampak tudi nekaj onega, kar je sanjalo pod dojemom ljubezni v njenem srečju, vendar se je vsak dan bolj podirala v njej zlata zgradba deklinskih sanj! Prekruto je udarila vanjo umazana pest, preveč spolzek in sklipek je bil smeh na obrazih obeh tovarišic, preveč zaničljivo govorjenje tovarišev.

Tako se ji je pričelo vse, kar se imenuje ljubezen med moškim in žensko, skoro studiti. Tako močno in globoko se je vanjo vsesal ta stud, da ni mogla sčasoma niti enkrat več prijazno odzdraviti mladim moškim, ki so se ji odkrivali in delali poklone njeni lepoti. In če je srečala na poti v službo ali domov deklet, kratko ali po modi oble-

čeno, ki je tudi hitelo ž njo enako pot, je kar vprek obsojala: tudi ta je taka, ko naši dve!

Toda na dnu srca je kljub vsemu vedno močnejše rastlo hrepenenje po čisti, pravi ljubezni. Pričelo je brsteti in odganjati, samo znalo ni, ni vedelo za koga bi v cvet poglalo, za koga se razvečelo in razduhtelo. Širilo se je in si ni upalo v luč in kretjo in ne v besedo, da ga ne bi umazale in oskrunile besede drugih in pogledi in zle misli. Zato pa je peklo tem huje, še z večjo silo hotelo do svoje mlade pravice. Tako je menila Milica včasih, da ji razžene srce. In takrat je plakala najbolj vroče, najbolj pekoče solze.

Ko je hodila v službo že par mesecev, je opazila na svoji dnevni poti vsak dan mladega moža, z bledim upadlim obrazom, z mirnim in resnim obnašanjem. Bledi mož jo je začel lepega dne pozdravljati in ona mu je vedno odzdravila nekako nehoti bolj prijazno ko drugim, ker ji je vedno gledal v oči naravnost, nikoli drugam. Niti enkrat ni opazila, da bi bil zdrsnil njegov pogled na njeni nogi, nikdar, da bi mu bilo trenilo oko pri njeni neokretni bolestni hoji. Ko pa je odšla mimo njega, je vedno začutila, da jo nekaj moti, kakor hud, vroč pogled od zadaj, ki ga ne vidimo, ki ga pa zato tem močnejše čutimo. In je mislila, da je ta pogled ljubezen, vsaj majhen, skromen drobec ljubezni. Čeprav si je včasih dejala, da je ne bi smel tako čudno vznemiriti, vendar si je prigovarjala, da je nemirna vsled upanja.

Že sta se srečavala nekaj dni, ko je mladi gospod nekega jutra prišel za njo, jo dohitel, pozdravil in naglo in bežeče vprašal, če jo sme spremiti.

»Čemu? Imate drugo pot ko jaz, gospod!«

»Sem drugje v službi zdaj, gospodična, blizu Vas!«

»Pa Vas niti ne poznam ne!«

»Gospodična, saj se že dolgo poznavam. Vsak dan sva se srečala, se ne spomnite?«

Milica je molčala. Naj ga spodi, mu reče ne? Isto pot ima, dober je njegov pogled, saj razgovoriti se bo morda mogla. Jo lahko spremi, mu je odgovorila.

Tedaj se je predstavil. Potihoma je povedal svoje ime. Tudi ona je molčala. Srečavali so ju ljudje in se ozirali za čudnim parom. Marsikak

pogled je zabolil Milico, marsikdaj se je ozrla na tihega spremljevalca, ki je semtertja nekoliko zardel pod preveč začudenim pogledom, vendar mu je bil navidez sicer miren.

Drugi dan ji je povedal, kje je v službi, da dobro zasluži, pa da nima nikogar, ki bi bil ž njim: Je čisto sam v mestu brez družbe in bi mu bilo prijetno, če bi bila prijatelj. Sicer pa je bil tih in molčeč. A nekaj je bilo v njem in na njem, kar deklici ni dalo prav miru. Neke čudne sence pa spet luči so mu semtertja čudno mrgotale v očeh, ko ji je za hip pogledal v lice.

Ni ga ljubila, samo ljub ji je bil, ker se ji je videlo, da je drugačen ko drugi, kar jih je poznala. Morda, si je govorila, zaupala ni prav. Zato tudi ljubiti ni mogla.

Vendar sta včasih ob večerni hoji domov šla malo počasneje in mrak je storil svoje, da se je Milici malce odprla duša vanj in mu je namignila, kako strašno trpi v pisarni po odvratni ljubezni tovarnarjevi in ostalih dveh moških. Tedaj mu je pogled ušel na njeno telo in rdečica mu je planila komaj vidno v lice, roka mu vzdrhtela komaj zaznavno. Dovolj za Milico, da je umolknila. Janko pa tudi ni tisti večer dosti več govoril in tudi naslednje dni je bil bolj molčeč, ko navadno.

Teden dni potem, ravno ko je Milica planila iz pisarne vsa rdeča, zasopla in drgetajoča po vsem telesu in jo je še bolela dlan, ki je ž njo udarila nesramnega tovarnarja naravnost v lice, predrzno in nesramno segajočega po njeni čistosti, ji je Janko prihitel tudi nekam nemiren, ali veselo spremenjen nasproti.

»Gospodična, rešeni ste!«

»Da, rešena sem! V lice sem ga udarila, gnjusnost gnjusno!«

»Ste ga?«

Oba sta umolknila.

»Potem ravno prav, gospodična! Službo imam za Vas. Že prihodnji teden lahko nastopite.«

Milica je obstala na ulici. Njene oči so bile živa hvaležnost in so zrla toplo vanj. A fant ji je umaknil pogled in se ozrl za hip v tla.

»Gospod, ali je res?«

»Res, pri nas, kjer sem v službi jaz. In plače boste imeli še nekaj več ko do zdaj.«